

Soudy jako subjekty civilního procesu

Občanské právo
procesní I

JUDr. Ing. Radovan Dávid

Soudy

- Odkaz na minulé přednášky
- V rámci občanského soudního řízení je nutné zkoumat pravomoc a příslušnost soudů

Pravomoc

- Pravomocí soudů rozumíme souhrn oprávnění určitého orgánu jednat a rozhodovat v určitých (zákonem vymezených) záležitostech, resp. jde o vymezení okruhu věcí (rozsah záležitostí), které soudy projednávají a rozhodují
- § 2 OSŘ - v občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí
- § 7 OSŘ – odkaz na občanskoprávní, rodinněprávní, obchodněprávní a pracovněprávní vztahy
- Lze smluvně dohodnout, že danou věc budou rozhodovat ne soudy, ale rozhodci

Pravomoc soudů

- Zúžení soudní pravomoci – ve věcech ze soukromoprávních vztahů (občanskoprávních, rodinných, obchodních a pracovních) soudní pravomoc není dána (je odejmuta) a tyto věci jsou zákonem svěřeny do pravomoci jiných orgánů.
- Rozšíření soudní pravomoci – Soudy v civilním řízení nerozhodují ve věcech veřejného práva, není-li jim zákonem takové rozhodování svěřeno.

Pravomoc soudů

- Dělená pravomoc
 - § 8 OSŘ – nejprve musí být obligatorně provedeno řízení u jiného orgánu, pravomoc soudu nastane až tehdy, když věc nebyla u tohoto orgánu s konečnou platností vyřešena (v současné době se neužívá)
- Spory o pravomoc
 - Vznikají mezi soudy na straně jedné a jinými orgány na straně druhé, resp. obecnými a správními soudy
 - Odkaz na z. č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů

Pravomoc soudů

- § 104 odst. 1 OSŘ - Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

Příslušnost

- Příslušnost soudu znamená určení toho článku ze soustavy soudů, který má danou věc projednat a rozhodnout
- Jde o vymezení rozsahu působnosti mezi soudy navzájem)
- Věcná
- Místní
- Funkční

Věcná příslušnost

- Vymezuje rozsah působnosti mezi jednotlivými články soudní soustavy
- Určuje, který článek má věc projednat a rozhodnout
- § 9 OSŘ – zásadně okresní soud
- Zákon uvádí výjimky - § 9 odst. 2 až 5 OSŘ
 - Např. ochrana osobnosti
- Pro určení jsou rozhodující okolnosti v době zahájení řízení
 - Případné spory dle § 104a OSŘ
 - Odkaz na § 104b OSŘ
 - Perpetuatio fori

Místní příslušnost

- Vymezuje rozsah působnosti mezi soudy stejného článku tak, že určuje, který soud má projednat a rozhodnout konkrétní věc
- Obecná a zvláštní
- Obecná
 - Obecný soud žalovaného - § 84 a násl. OSŘ
 - Určení dle § 85 a násl. OSŘ
- Zvláštní
 - Obligatorní (výlučná) - § 88 OSŘ
 - Fakultativní (daná na výběr) - § 87 OSŘ

Místní příslušnost

- Dohoda na místní příslušnosti (prorogace)
 - § 89a OSŘ – jen v obchodních věcech
- Perpetuatio fori
 - Příslušným je soud, který byl příslušný v době zahájení řízení, i kdyby se změnila okolnosti
- Zkoumání místní příslušnosti
 - Z úřední povinnosti
 - Na základě námítky účastníka - § 105 OSŘ

Výjimky ze zásady místní příslušnosti

- Přenesení příslušnosti
 - Pouze tam, kde to stanoví zákon
 - Péče o nezletilé (§ 177 odst. 2 OSŘ), opatrovnická řízení (§ 193 OSŘ)
- Delegace (přikázání věci)
 - Vhodná - § 12 odst. 2 OSŘ
 - Nutná - § 12 odst. 1 OSŘ
 - O přikázání věci rozhoduje soud, který je nejbližše společně nadřízen příslušnému soudu a soudu, jemuž má být věc přikázána.

Spory

- Dojde-li soud k závěru, že není místně příslušný, postoupí věc soudu, který za místně příslušný považuje (§ 105 odst. 2 OSŘ)
- Dojde-li i soud, kterému byla věc postoupena, k závěru, že není místně příslušný, předloží věc svému nadřízenému soudu (§ 105 odst. 3 OSŘ)

Funkční příslušnost

- Funkční příslušnost vymezuje rozsah působnosti mezi jednotlivými články soustavy soudů tak, že určuje, který článek má projednat a rozhodnout konkrétní stejnou věc na základě opravného prostředku postupně po sobě